

*Т. Б. Корнілова,
завідувач лабораторії змісту та якості
післядипломної освіти КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР,
Г. М. Кучерова,
методист лабораторії методичного забезпечення
КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР*

На шляху до Нової української школи **(методичні рекомендації щодо складання** **освітніх програм в закладах загальної середньої освіти)**

На виконання Закону України «Про освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» та відповідно до наказу МОН України від 20.04.2018 року № 407 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти I ступеня», наказу МОН України від 20.04.2018 року № 405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня», наказу МОН України від 12.06.2018 року № 627 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами», наказів МОН України від 20.04.2018 року № 406, 408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня», з 2018–2019 н. р. освітня діяльність закладів загальної середньої освіти здійснюється на підставі освітніх програм.

У Законі України «Про освіту» зазначається, що освітня програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання, основою для розроблення її є стандарт освіти відповідного рівня (за наявності).

Освітні програми розробляються закладами освіти, які можуть використовувати типові або інші освітні програми, що розробляються та затверджуються відповідно до нормативних документів.

У кожній освітній програмі закладу освіти висвітлюються:

загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін;

логічну послідовність вивчення предметів;

перелік та пропонований зміст освітніх галузей;

очікувані результати навчання здобувачів освіти мають передбачати досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом освіти;

рекомендовані форми організації освітнього процесу;

вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти.

Освітні програми повинні передбачати освітні компоненти для вільного вибору здобувачів освіти.

Освітня програма закладу освіти, сформована на основі типової освітньої програми, не потребує окремого затвердження центральним органом забезпечення якості освіти. Її схвалює педагогічна рада закладу освіти та затверджує його керівник. Окрім освітніх компонентів для вільного вибору здобувачів освіти, які є обов'язковими, за рішенням закладу вона може містити інші компоненти, зокрема корекційно-розвитковий складник для осіб з особливими освітніми потребами.

Слід звернути увагу на те, що окремо в освітній програмі початкової школи розробляється навчальний план 1 класів НУШ.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Зокрема, навчальні плани початкової школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову. Навчальні плани основної школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову. Навчальними планами старшої школи передбачається реалізація освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети і курси за вибором. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання сприяють формуванню ключових компетентностей учнів, а саме:

- спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами,
- спілкування іноземними мовами,
- математична компетентність,
- основні компетентності у природничих науках і технологіях,
- інформаційно-цифрова компетентність,
- уміння вчитися впродовж життя,
- ініціативність і підприємливість,
- соціальна і громадянська компетентності,
- обізнаність і самовираження у сфері культури,
- екологічна грамотність і здорове життя.

До рекомендованих основних форм організації освітнього процесу відносяться різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести,

які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час – в 2–4 класах, в 5–11 класах – різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Крім того, формами організації освітнього процесу в 5-11 класах можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Особливу увагу під час складання освітньої програми слід приділити вимогам до осіб, які розпочинають здобуття освіти. Наприклад, початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року, повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року. Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року, повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття освіти за інших умов.

Освітня програма закладу освіти та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою, оприлюднюються на веб-сайті закладу освіти (у разі його відсутності – на веб-сайті його засновника).